

DIREKTIIVIT

NEUVOSTON DIREKTIIVI 2009/71/EURATOM,

annettu 25 päivänä kesäkuuta 2009,

ydinlaitosten ydinturvallisuutta koskevan yhteisön kehyksen perustamisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 31 ja 32 artiklan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen, jonka komissio on laatinut saatuaan lausunnon asiantuntijaryhmältä, jonka tieteellistekninen komitea on nimennyt jäsenvaltioiden tieteellisten asiantuntijoiden keskuudesta, ja kuultuaan Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa ⁽¹⁾,ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon ⁽²⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen, jäljempänä ”perustamissopimus”, 2 artiklan b alakohdassa määrätään, että on laadittava yhtenäiset turvallisuusmääräykset väestön ja työntekijöiden terveyden suojelemiseksi.
- (2) Perustamissopimuksen 30 artiklassa määrätään, että yhteisössä on vahvistettava perusnormit väestön ja työntekijöiden terveyden suojelemiseksi ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta.
- (3) Perusnormien vahvistamisesta työntekijöiden ja väestön terveyden suojelemiseksi ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta 13 päivänä toukokuuta 1996 annetulla neuvoston direktiivillä 96/29/Euratom ⁽³⁾ vahvistetaan kyseiset turvallisuutta koskevat perusnormit. Kyseisen direktiivin säännöksiä on täydennetty erityislainsäädännöllä.
- (4) Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen, jäljempänä ”yhteisöjen tuomioistuin”, oikeuskäytännön ⁽⁴⁾ mukaan yhteisöllä on jäsenvaltioidensa kanssa jaettava toimivaltaa ydinturvallisuutta koskevan yleissopimuksen ⁽⁵⁾ soveltamisaloilla.

(5) Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen terveyden suojelua koskevan 3 luvun määräykset muodostavat yhdenmukaisen kokonaisuuden, jossa komissiolle annetaan melko laaja toimivalta suojella väestöä ja ympäristöä radioaktiivisen saastumisen vaaroilta.

(6) Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 2 artiklan b alakohdassa yhteisölle asetettu tehtävä laatia yhtenäiset turvallisuusmääräykset väestön ja työntekijöiden terveyden suojelemiseksi ei merkitse sitä, etteivät jäsenvaltiot voisi säätää pidemmälle menevistä suojelutoimenpiteistä sen jälkeen kun yhteisö on määritellyt kyseiset määräykset.

(7) Yhteisön järjestelyistä nopeaksi tietojenvaihdoksi säteilyhäätötilanteen yhteydessä 14 päivänä joulukuuta 1987 tehdyllä neuvoston päätöksellä 87/600/Euratom ⁽⁶⁾ säädettiin tiedoksiantamista ja tietojen toimittamista koskevasta kehyksestä, jota jäsenvaltioiden on käytettävä suojellakseen väestöä säteilyhäätötilanteen sattuessa. Säteilyhäätötilanteessa tarvittavia suojelutoimenpiteitä ja noudatettavia ohjeita koskevien tietojen antamisesta väestölle 27 päivänä marraskuuta 1989 annetulla neuvoston direktiivillä 89/618/Euratom ⁽⁷⁾ on asetettu jäsenvaltioille velvoitteita, jotka koskevat tietojen antamista väestölle säteilyhäätötilanteessa.

(8) Jäsenvaltioiden vastuu ydinlaitosten ydinturvallisuudesta on perusperiaate, jonka pohjalta ydinturvallisuuden valvontaa on kehitetty kansainvälisellä tasolla, kuten vahvistetaan ydinturvallisuutta koskevassa yleissopimuksessa. Tässä direktiivissä olisi korostettava sekä mainittua kansallisen vastuun periaatetta että periaatetta, jonka mukaan päävastuu ydinlaitoksen ydinturvallisuudesta on luvanhaltijalla, jota kansallinen valvontaviranomainen valvoo. Tässä direktiivissä olisi myös vahvistettava toimivaltaisten valvontaviranomaisten asemaa ja riippumattomuutta.

⁽¹⁾ Lausunto, annettu 10. kesäkuuta 2009 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

⁽²⁾ Euroopan parlamentin lausunto, annettu 22. huhtikuuta 2009 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

⁽³⁾ EYVL L 159, 29.6.1996, s. 1.

⁽⁴⁾ Asia C-187/87, Kok. 1988, s. 5013, asia C-376/90, Kok. 1992, s. I-6153, asia C-29/99, Kok. 2002, s. I-11221.

⁽⁵⁾ EYVL L 318, 11.12.1999, s. 21.

⁽⁶⁾ EYVL L 371, 30.12.1987, s. 76.

⁽⁷⁾ EYVL L 357, 7.12.1989, s. 31.

- (10) Kansalliset olosuhteet otetaan huomioon kehitettäessä tämän direktiivin mukaista kansallista kehystä.
- (11) Jäsenvaltiot ovat jo toteuttaneet toimenpiteitä, joiden avulla ne voivat saavuttaa korkean ydinturvallisuustason yhteisössä.
- (12) Vaikka tämä direktiivi koskee pääasiassa ydinlaitosten ydinturvallisuutta, on samoin tärkeää varmistaa käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen turvallinen huolto, myös varastointi- ja loppusijoituslaitoksissa.
- (13) Jäsenvaltioiden olisi tarvittaessa arvioitava asiaa koskevia Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) laatimia turvallisuuden peruseriaatteita⁽¹⁾, joiden olisi muodostettava puitteet menettelyille, jotka jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon tämän direktiivin täytäntöönpanossa.
- (14) On syytä hyödyntää menettelyä, jossa niiden jäsenvaltioiden turvallisuusviranomaiset, joiden alueella on ydinvoimalaitoksia, ovat tehneet yhteistyötä Läntisen Euroopan ydinturvallisuusviranomaisten järjestön (WENRA) puitteissa ja määritelleet sähköntuotantoon tarkoitetuille ydinreaktoreille useita turvallisuuden viitetasoja.
- (15) Neuvoston esitettyä kehotuksen perustaa EU:n laajuinen korkean tason työryhmä 8 päivänä toukokuuta 2007 annetuissa ydinturvallisuutta ja käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen turvallista huoltoa koskevissa päätelmissä perustettiin ydinturvallisuutta ja ydinjätehuoltoa käsittelevän eurooppalaisen korkean tason asiantuntijaryhmän perustamisesta 17 päivänä heinäkuuta 2007 tehdyllä komission päätöksellä 2007/530/Euratom⁽²⁾ ydinturvallisuusalan eurooppalaisten sääntelijöiden ryhmä, jäljempänä 'ENSREG', osallistumaan työhön ydinturvallisuutta koskevien yhteisön tavoitteiden saavuttamiseksi.
- (16) On tarpeen vahvistaa yhtenäinen rakenne jäsenvaltioiden komissiolle toimittamille tämän direktiivin täytäntöönpanoa koskeville kertomuksille. ENSREG:n jäsenten laaja kokemus huomioon ottaen sen panos voisi tässä suhteessa olla merkittävä, mikä helpottaisi kansallisten valvontaviranomaisten kuulemista ja keskinäistä yhteistyötä.
- (17) ENSREG:n 15 päivänä lokakuuta 2008 pidetyssä viidennessä kokouksessa hyväksyttiin 10 periaatetta käytettäväksi ydinturvallisuutta koskevan direktiivin laatimisessa, kuten ENSREG:n 20 päivänä marraskuuta 2008 päivätyssä pöytäkirjassa todetaan.
- (18) Ydinteknologian kehittämisen, laitosten käytöstä ja turvallisuustutkimuksesta saaduilla kokemuksilla sekä sääntelykehysten parannuksilla olisi mahdollista parantaa turvallisuutta edelleen. Noudattaen sitoumusta pitää yllä ja parantaa turvallisuutta jäsenvaltioiden olisi otettava nämä tekijät huomioon laajentaessaan ydinvoimaohjelmiaan tai päättäessään käyttää ydinvoimaa ensimmäistä kertaa.
- (19) Vahvan turvallisuuskulttuurin luominen ydinlaitokseen on yksi turvallisuusjohtamisen peruseriaatteista, jota tarvitaan ydinlaitoksen toiminnan turvallisuuden varmistamiseksi.
- (20) Ydinturvallisuutta koskevan asiantuntemuksen ja taitojen ylläpitämisen ja kehittämisen edelleen olisi perustuttava muun muassa laitosten käytöstä saaduista aiemmista kokemuksista oppimiseen sekä menetelmien ja tieteen kehityksen hyödyntämiseen tarpeen mukaan.
- (21) Aiemmin jäsenvaltiot toteuttivat itsearviointeja IAEA:n puitteissa tiiviisti kansainvälisen viranomaistoiminnan arviointiryhmän (IRRT) tai viranomaistoiminnan vertaisarviointien (IRRS) yhteydessä. Jäsenvaltiot suorittivat kyseiset itsearviointit ja pyysivät arviointeja vapaaehtoisesti avoimuuden periaatteiden mukaisesti. Oikeudellisen, organisaatio- ja valvontainfrastruktuurin itsearvioinneilla ja niihin liittyvillä vertaisarvioinneilla olisi pyrittävä kansallisen valvontakehyksen vahvistamiseen ja parantamiseen sekä tunnustamaan jäsenvaltioiden toimivalta alueellaan olevien ydinlaitosten ydinturvallisuuden varmistamisessa. Itsearviointit ja niitä seuraavat kansainväliset vertaisarviointit eivät ole tarkastuksia eivätkä auditointeja vaan vastavuoroisen oppimisen järjestelmiä, joissa hyväksytään erilaiset lähestymistavat toimivaltaisen valvontaviranomaisen organisaatioon ja käytäntöihin, ja samalla otetaan huomioon jäsenvaltion valvontaa, tekniikkaa ja politiikkaa koskevat kysymykset, jotka edistävät vahvan ydinturvallisuusjärjestelmän varmistamista. Kansainvälisiä vertaisarviointeja olisi pidettävä tilaisuutena jakaa ammatillista kokemusta ja vaihtaa saatuja kokemuksia ja hyviä käytäntöjä avoimuuden ja yhteistyön hengessä mieluummin vertaisryhmien antamien ohjeiden kuin valvonnan tai tuomitsemisen avulla. Ottaen huomioon tarvittavan joustavuuden ja tarkoituksenmukaisuuden suhteessa jäsenvaltioiden erilaisiin järjestelmiin, jäsenvaltion pitäisi voida määrittää järjestelmänsä ne osat, joihin sovelletaan erityistä pyydettyä vertaisarviointia tavoitteena jatkuva ydinturvallisuuden parantaminen edelleen.
- (22) Paremmasta lainsäädännöstä tehdyn toimielinten välisen sopimuksen 34 kohdan mukaisesti⁽³⁾ jäsenvaltioita kannustetaan laatimaan itseään varten ja yhteisön edun vuoksi omia taulukoita, joista ilmenee mahdollisuuksien mukaan tämän direktiivin ja kansallisen lainsäädännön osaksi saattamista koskevien toimenpiteiden välinen vastaavuus, ja julkaisemaan ne,

⁽¹⁾ IAEA Safety Fundamentals: Fundamental safety principles, IAEA Safety Standard Series No SF-1, 2006

⁽²⁾ EUVL L 195, 27.7.2007, s. 44.

⁽³⁾ EUVL C 321, 31.12.2003, s. 1.

ON ANTANUT TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 LUKU

TAVOITTEET, MÄÄRITELMÄT JA SOVELTAMISALA

1 artikla

Tavoitteet

Tämän direktiivin tavoitteena on

- a) ottaa käyttöön yhteisön kehys, jonka avulla pidetään yllä ja edistetään ydinturvallisuuden ja sen valvomisen jatkuvaa parantamista;
- b) varmistaa, että jäsenvaltiot huolehtivat asianmukaisista kansallisista järjestelyistä, joilla turvataan ydinturvallisuuden korkea taso työntekijöiden ja väestön suojelemiseksi ydinlaitosten ionisoivan säteilyn aiheuttamilta vaaroilta.

2 artikla

Soveltamisala

1. Tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin siviilikäyttöön tarkoitettuihin ydinlaitoksiin, jotka toimivat jäljempänä 3 artiklan 4 kohdassa määritellyn luvan nojalla, kaikissa tämän luvan kattamissa vaiheissa.
2. Tämän direktiivin soveltaminen ei estä jäsenvaltioita toteuttamasta tämän direktiivin soveltamisalalla tiukempia turvallisuustoimenpiteitä yhteisön lainsäädännön mukaisesti.
3. Tällä direktiivillä täydennetään perustamissopimuksen 30 artiklassa tarkoitettuja ydinlaitosten ydinturvallisuutta koskevia perusnormeja eikä sillä rajoiteta direktiivin 96/29/Euratom soveltamista.

3 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan

- 1) "ydinlaitoksella"
  - a) rikastuslaitoksia, ydinpolttoaineen valmistuslaitoksia, ydinvoimalaitoksia, jälleenkäsittelylaitoksia, tutkimusreaktoreita, käytetyn polttoaineen varastoja; ja
  - b) radioaktiivisen jätteen varastoja, jotka ovat edellä a alakohtassa lueteltujen ydinlaitosten kanssa samalla alueella ja liittyvät suoraan niihin;
- 2) "ydinturvallisuudella" asianmukaisia käyttöolosuhteita, onnettomuuksien ehkäisemistä ja onnettomuuksien seurausten lieventämistä niin, että työntekijöitä ja väestöä suojellaan ydinlaitoksien ionisoivan säteilyn aiheuttamilta vaaroilta;
- 3) "toimivaltaisella valvontaviranomaisella" viranomaista tai viranomaisjärjestelmää, joka on nimetty jäsenvaltiossa toimimaan ydinlaitosten ydinturvallisuuden valvonnan alalla 5 artiklassa tarkoitettulla tavalla;

- 4) "luvalla" kaikkia jäsenvaltion lainsäädännön nojalla annettuja oikeudellisia asiakirjoja, joissa myönnetään lupa ydinlaitoksen sijoituspaikan valintaa ja laitoksen suunnittelua, rakentamista, käyttöönottoa ja käyttöä tai käytöstäpoistoa varten;
- 5) "luvanhaltijalla" oikeushenkilöä tai luonnollista henkilöä, jolla on luvassa määritelty kokonaisvastuu ydinlaitoksesta.

2 LUKU

VELVOLLISUUDET

4 artikla

Oikeudellinen, valvonta- ja organisaatiokehys

1. Jäsenvaltioiden on luotava ydinlaitosten ydinturvallisuutta koskeva asianmukainen kansallinen oikeudellinen, valvonta- ja organisaatiokehys, jäljempänä 'kansallinen kehys', ja pidettävä sitä yllä; sen avulla jaetaan vastuut ja huolehditaan asianomaisten valtion viranomaisten välisestä koordinoinnista. Kansallisessa kehyksessä vahvistetaan seuraavat vastuualueet:
  - a) kansallisten ydinturvallisuusvaatimusten vahvistaminen. Sen määrittäminen, miten ne vahvistetaan ja mitä välinettä käytetään niitä sovelletaan, kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan;
  - b) sellaisesta järjestelmästä säätäminen, joka vastaa ydinlaitoksia koskevien lupien käsittelystä ja toimintakielloista luvan puuttuessa;
  - c) ydinturvallisuuden valvontajärjestelmästä säätäminen;
  - d) täytäntöönpanon valvontaa koskevat toimet, kuten toiminnan keskeyttäminen ja luvan muuttaminen tai peruuttaminen.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallista kehystä ylläpidetään ja tarvittaessa parannetaan laitosten käytöstä hankittujen kokemusten, toiminnassa olevia laitoksia koskevasta turvallisuusanalyysistä saatujen näkemysten, teknologian kehitymisen ja turvallisuutta koskevan tutkimustoiminnan tulosten perusteella, kun tällaisia on saatavilla ja kun sillä on asian kannalta merkitystä.

5 artikla

Toimivaltainen valvontaviranomainen

1. Kunkin jäsenvaltion on perustettava ydinlaitosten ydinturvallisuudesta vastaava toimivaltainen valvontaviranomainen ja ylläpidettävä sitä.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltainen valvontaviranomainen on toiminnallisesti erotettu muista elimistä tai järjestöistä, jotka liittyvät ydinenergian edistämiseen tai käyttöön, mukaan lukien sähköntuotanto, sen todellisen riippumattomuuden suojaamiseksi asiattomalta vaikutukselta sen valvontatehtävään liittyvässä päätöksenteossa.

3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle annetaan oikeudelliset valtuudet ja henkilöstö- ja taloudelliset voimavarat, joita se tarvitsee täyttääkseen edellä 4 artiklan 1 kohdassa kuvattuun kansalliseen kehykseen liittyvät velvoitteensa painottaen riittävästi turvallisuutta. Tähän kuuluvat voimavarat ja valtuudet

- a) vaatia, että luvanhaltija noudattaa kansallisia ydinturvallisuusmääräyksiä ja asianomaisen luvan ehtoja;
- b) vaatia näyttöä tästä noudattamisesta mukaan lukien 6 artiklan 2–5 kohdassa säädettyjen vaatimusten noudattaminen;
- c) valvoa tätä noudattamista suorittamalla lakisäätteistä arviointia ja tarkastuksia; ja
- d) ryhtyä noudattamisen varmistamiseksi viranomaistoimenpiteisiin mukaan lukien ydinlaitoksen toiminnan keskeyttäminen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettussa kansallisessa kehyksessä määriteltyjen edellytysten mukaisesti.

6 artikla

Luvanhaltijat

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että päävastuu ydinlaitoksen ydinturvallisuudesta on luvanhaltijalla. Tätä luvanhaltijan vastuuta ei voida delegoida.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että voimassa oleva kansallinen kehys edellyttää, että luvanhaltijat arvioivat, valvovat ja parantavat toimivaltaisen valvontaviranomaisen valvonnassa, ja siinä määrin kuin on kohtuullisesti toteutettavissa, jatkuvasti ydinlaitostensa ydinturvallisuutta järjestelmällisellä ja todennettavalla tavalla.

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettuihin arviointeihin sisältyy sen varmistaminen, että onnettomuuksien ehkäisemistä ja onnettomuuksien seurausten lievittämistä varten on määritelty toimenpiteet. Samalla määritetään fyysiset turvatoimenpiteet ja luvanhaltijan hallinnolliset turvamenettelyt, joiden olisi petettävä, ennen kuin ionisoiva säteily vaarantaisi merkittävästi työntekijöiden ja väestön turvallisuuden.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sovellettavassa kansallisessa kehyksessä edellytetään, että luvanhaltijat perustavat ja panevat täytäntöön johtamisjärjestelmät, joissa ydinturvallisuus on etusijalla ja jotka toimivaltainen valvontaviranomainen todentaa säännöllisesti.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sovellettavassa kansallisessa kehyksessä edellytetään, että luvanhaltijat järjestävät ja pitävät yllä riittävät rahoitus- ja henkilöstövarat täyttääkseen 1–4 kohdan mukaiset ydinlaitoksen ydinturvallisuutta koskevat velvoitteensa.

7 artikla

Ydinturvallisuutta koskeva asiantuntemus ja taidot

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vahvistetussa kansallisessa kehyksessä edellytetään koulutusjärjestelyjä, joita kaikki osapuolet järjestävät ydinlaitosten ydinturvallisuudesta vastaavalle henkilöstölleen ydinturvallisuutta koskevan asiantuntemuksen ja taitojen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi edelleen.

8 artikla

Tiedottaminen väestölle

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ydinturvallisuuden valvontaa koskevat tiedot ovat työntekijöiden ja väestön saatavilla. Tämän velvoitteen mukaisesti on myös varmistettava, että toimivaltainen valvontaviranomainen tiedottaa väestölle toimivaltansa kuuluvista asioista. Tiedot on saatettava väestön saataville kansallisen lainsäädännön ja kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti, edellyttäen että tämä ei vaaranna muita kansallisessa lainsäädännössä tai kansainvälisissä velvoitteissa tunnustettuja intressejä, kuten muun muassa turvajärjestelyjä.

9 artikla

Raportointi

1. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kertomus tämän direktiivin täytäntöönpanosta ensimmäisen kerran viimeistään 22 päivänä heinäkuuta 2014 ja joka kolmas vuosi sen jälkeen ydinturvallisuutta koskevassa yleissopimuksessa määriteltyjä tarkasteluja ja selontekoja koskevia määräaikoja noudattaen.

2. Komissio toimittaa jäsenvaltioiden kertomusten pohjalta neuvostolle ja Euroopan parlamentille kertomuksen direktiivin täytäntöönpanon edistymisestä.

3. Jäsenvaltioiden on järjestettävä vähintään joka kymmenes vuosi kansallisen kehyksensä ja toimivaltaisten valvontaviranomaistensa määräajoin tehtävä itsearviointi sekä pyydettyä kansallisen kehyksensä merkitseviä osia ja/tai viranomaisiaan koskeva kansainvälinen vertaisarviointi tavoitteena parantaa edelleen ydinturvallisuutta. Vertaisarviointien tulokset ilmoitetaan jäsenvaltioille ja komissiolle, kun ne ovat saatavilla.

3 LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

10 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 22 päivänä heinäkuuta 2011. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset sekä niihin myöhemmin tehtävät muutokset kirjallisina komissiolle.

11 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

12 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Luxemburgissa 25 päivänä kesäkuuta 2009.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

L. MIKO
